

Frans Kluiters 1951-2009

Uitgesproken door de toenmalige NISA-voorzitter Joop van Reijn tijdens een NISA-vergadering op 22 november 2009

Het is vanmiddag al enkele keren genoemd. Frans had een wat uit de hand gelopen hobby (zoals hij zelf wel eens zei), namelijk onderzoek doen naar het werk van de inlichtingen- en veiligheidsdiensten in Nederland. In die hoedanigheid was hij een langdurig en trouw lid van de Stichting Inlichtingenstudies Nederland, in de wandeling NISA genoemd, en het is namens dat gezelschap dat ik u enkele woorden wil meegeven over Frans. Ik zal proberen dat zoveel mogelijk in zijn geest te doen, namelijk met een stukje historisch onderzoek.

Frans was een autodidact; geheel op eigen kracht en zonder academische achtergrond werd hij een zeer deskundige spionagehistoricus. Zijn onderzoeksactiviteiten brachten hem in veelvuldig en niet altijd even gemakkelijk contact met de Nederlandse diensten, zoals de BVD (later AIVD). Frans veronderstelde dat de BVD van hem wel een dossier zou hebben. Of dat zo was weten we niet hoewel hij ongetwijfeld geregistreerd stond, al was het alleen maar omdat hij regelmatig documenten opvroeg met een beroep op de Wet Openbaarheid van Bestuur.

Bij toeval (want zo gaat dat vaak in dit vak) stuitte ik heel recent echter op wat interne documenten van de toenmalige BVD die je met enige goede wil wel een ‘dossier Kluiters’ zou kunnen noemen. Ik zal u daar wat uit vertellen, met aandacht voor de details, want Frans hield van details. Daar lag zijn kracht. Zijn boeken staan er vol mee.

Het begint met enkele pagina’s uit de BVD-nieuwsselectie van 22 april 1993, een artikel in NRC Handelsblad n.a.v. de publicatie van zijn eerste boek. Op de foto zien we Frans in zijn zaak in Den Haag, met daarboven de titel ‘Dumphandelaar ontsluit geheim van Kamer 14.’ Daar weer boven staat een handgeschreven vraag aan een functionaris van Directie 1. Die vraag luidt: ‘Wat is dit voor snuiter?’ Daaronder een paraaf, DL. Dat zal Docters van Leeuwen zijn, toen hoofd BVD. Het moge duidelijk zijn dat Frans op hoog niveau de aandacht trok.

Het bijgevoegde antwoord van de dienst op die vraag is ook de moeite waard, en hier en daar zelfs komisch.

‘Aan : HBVD. Van: D1. Betreft: Kluiters. Gedateerd 13 mei 1993.’

Ik citeer enkele zinnen.

‘Kluiters is een gepassioneerde verzamelaar die gegevens over inlichtingen- en veiligheidsdiensten bij elkaar harkt zoals een ander postzegels of vlinders. Gedurende de afgelopen 6 of 7 jaar heeft hij alle archiefbestanden waartoe hij toegang kon krijgen afgestroopt op zoek naar vooral feitelijke gegevens zoals oprichtingsdata, adressen, namen van leidende functionarissen, taken, etc.’ Verderop lezen we: ‘Kluiters’ monnikenwerk mondde onlangs uit in een heus boek. Het eerste exemplaar werd aangeboden aan het VVD-Kamerlid Dijkstal – die daartoe bereid werd gevonden na raadpleging van de Dienst over de persoon Kluiters. Van Kluiters is de Dienst niets ten nadele bekend.’ Dat is – zij het wat laat – toch een hele geruststelling. Verderop staat dan weer: ‘De man is vasthoudend en daardoor soms lastig.’ Ik denk dat de BVD Frans geen groter compliment had kunnen maken. Gelukkig wordt verderop vastgesteld dat hij ‘geen slechte bedoelingen heeft.’

Op de notitie weer enkele handgeschreven opmerkingen: ‘Boek maakt heldere indruk en is nuttig. Besteld, ook voor BBI, D1 etc.’ Helemaal bovenaan staat een aantekening van Docters van Leeuwen: ‘Dank. DL. Ik wil graag ook zelf een exemplaar. 17 mei 1993.’

Dat ene boek is gevolgd door een uitgebreid supplement en door andere publicaties. Zij zijn alle van bijna encyclopedische aard, want zo werkte Frans. De realiteit is dat er in Nederland (en ook in Vlaamstalig België) géén publicatie over dit thema te vinden is zonder verwijzingen naar het werk van Frans. Dat is een prestatie van formaat. En er zou nog meer gekomen zijn, als hem de tijd was gegeven.

Tot zover dit kleine onderzoek naar het dossier Kluiters. Helaas moet dat dossier nu gesloten worden.

De leden van de Stichting Inlichtingenstudies Nederland zijn Frans zeer erkentelijk voor zijn bijdrage aan onze gezamenlijke doelstellingen en voor al het werk dat hij heeft gedaan. Wij zijn ook zijn echtgenote dankbaar voor de steun die zij Frans altijd heeft gegeven bij zijn bijzondere werk. Wij wensen haar veel sterkte voor de toekomst toe.

Joop van Reijn